

Сіранчук Вадим

здобувач третього рівня вищої освіти «доктор філософії»,
Західноукраїнський національний університет

СУТНІСТЬ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Економічний розвиток держави передбачає від підприємств активну інноваційну діяльність, підвищення якості продукції та зростання її конкурентоспроможності. Для розв'язання цих завдань і забезпечення процесу розширеного відтворення необхідним є залучення інвестиційних ресурсів. У такому контексті високий рівень інвестиційного потенціалу підприємства стає визначальним чинником, що сприяє привабленню капіталу з боку інвесторів.

Попри значну кількість наукових праць українських дослідників, присвячених пошуку підходів до формування, збереження та розвитку інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємств, на даний момент бракує комплексних досліджень, які б надали однозначну відповідь на практичне запитання: які конкретні кроки необхідно здійснювати вже сьогодні для забезпечення збереження та примноження інноваційно-інвестиційного потенціалу українських підприємств у повоєнний період?

Сучасні умови функціонування українських підприємств характеризуються надзвичайною складністю, невизначеністю та високим рівнем ризиків. Повномасштабна війна створює постійну загрозу для населення, виробничих потужностей та інфраструктури, зокрема енергетичної, що може призвести до тривалих зупинок виробництва та значних збитків. Додатковими викликами є втрата частини висококваліфікованого персоналу через мобілізацію чи вимушену міграцію, а також різке скорочення купівельної спроможності населення внаслідок економічної кризи, що знижує рівень доходів підприємств [1].

У такій ситуації досягнення прибутковості та підтримка конкурентоспроможності стають надзвичайно ускладненими, а у перспективі повоєнного відновлення – практично неможливими без впровадження ефективних управлінських рішень. Саме тому вже сьогодні керівництво підприємств усіх галузей має формувати та застосовувати інноваційні інструменти й механізми стратегічного розвитку, які здатні забезпечити їхню стійкість на ринку та закласти основу для подальшого зростання.

Загострення ситуації в Україні обумовлене поєднанням тривалого впливу кризових факторів, зниженням рівня життя населення та запровадженням воєнного стану, що суттєво обмежує можливості для нарощування інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємств. До ключових загроз належать:

- масовий відтік людського капіталу за кордон, зокрема науковців, ІТ-фахівців, висококваліфікованих спеціалістів молодого віку, а також дітей і молоді. Це унеможливорює швидке зростання кадрового потенціалу та підвищення його конкурентоспроможності як на рівні окремих підприємств, так і держави загалом;

- скорочення державних видатків на освіту та науку, що обмежує кількість стартапів і інноваційних розробок, здатних до практичної реалізації у виробничій сфері;

- зниження зацікавленості молоді у науковій кар'єрі внаслідок низького рівня матеріального забезпечення та недостатньої суспільної престижності цієї діяльності (2).

У сукупності ці фактори формують серйозні бар'єри для відновлення та розвитку інноваційно-інвестиційного потенціалу вітчизняних підприємств у середньо- та довгостроковій перспективі.

Активація інноваційної та інвестиційної діяльності підприємств є необхідною умовою збереження й нарощування їхнього інноваційно-інвестиційного потенціалу. Для цього потрібен комплекс заходів, спрямованих на формування сприятливого інвестиційного середовища, підтримку інноваційних процесів і розвиток кадрового потенціалу.

Серед першочергових кроків варто виділити:

- удосконалення механізмів реалізації стимулюючих інструментів, передбачених законодавством, із забезпеченням стабільності нормативної бази та надійного захисту прав інвесторів;

- прозорість і відкритість інформації про інвестиційні можливості, що полегшить доступ як для підприємств і стартапів, так і для потенційних інвесторів;

- державне стимулювання наукових досліджень і прикладних розробок у стратегічно важливих сферах, а також підвищення інноваційної культури управлінців та персоналу підприємств;

- фінансова підтримка інноваційних проєктів через пільгове кредитування, грантові програми, створення інноваційних кластерів і технопарків;

– розвиток людського капіталу завдяки системі безперервного професійного навчання, підтримці молодих талантів і формуванню кадрового резерву [2].

Отже, поєднання інституційних, фінансових та кадрових заходів створює необхідні умови для інноваційного розвитку українських підприємств і підвищення їх конкурентоспроможності на глобальному ринку.

Активізація інноваційної та інвестиційної діяльності підприємств є багатокомпонентним і тривалим процесом, що вимагає узгоджених дій на державному, регіональному та корпоративному рівнях. Для забезпечення стійкого економічного зростання та відновлення України у повоєнний період доцільно реалізувати такі рекомендації:

– на державному рівні – забезпечити стабільність нормативно-правової бази, розробити ефективні механізми стимулювання інновацій, посилити захист прав інвесторів та створити інституційні умови для формування інноваційних кластерів;

– на рівні підприємств – активізувати стратегічне планування, розвивати інноваційну культуру, впроваджувати сучасні управлінські інструменти й цифрові технології, спрямовані на підвищення ефективності використання ресурсів;

– у сфері людського капіталу – розбудовувати систему безперервної освіти та професійного розвитку, стимулювати залучення і утримання висококваліфікованих кадрів, зокрема молодих фахівців;

– у фінансовій площині – розширювати доступ до пільгового кредитування та грантових програм, спрямованих на реалізацію інноваційних проєктів [3].

Таким чином, інтеграція зазначених заходів сприятиме підвищенню конкурентоспроможності національної економіки, збереженню й примноженню інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємств та створить підґрунтя для сталого розвитку як у короткостроковій, так і в довгостроковій перспективі.

Список використаних джерел

1. Ломачинська І. А., Горняк О. В. Роль інновацій у розвитку національної економіки в умовах сучасних трансформацій: інноваційний розвиток, інноваційний потенціал, інклюзія інновацій. Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління. 2024. Том 23. № 2(57). DOI: [https://doi.org/10.18524/2413-9998.2024.2\(57\).325341](https://doi.org/10.18524/2413-9998.2024.2(57).325341)
2. Манн Р.В. Інноваційно-інвестиційний потенціал підприємств України: умови збереження та розвитку в повоєнний період. Економічний простір. 2022. № 182. С. 144-148. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecpros_2022_182_25.
3. Ткач Д. Інноваційний потенціал України в умовах війни: тенденції та можливості. Вчені записки Університету «КРОК». 2024. № 3(75). С. 31–35. <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2024-75-31-35>.